

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-277

23.3.2022

Eika Forsikring AS

Ansvar

Mangelfulle arbeider utført av håndverker – unntak for kontraktsansvar? – fal. § 2-1.

Sikrede fikk i oppdrag å ombygge en utleiedel av en bolig våren 2018. Arbeidene omfattet lydisolering, utvidelse av innvendig inngangsparti og oppføring av bad. I forbindelse med arbeidet ble det oppdaget råteskader i boligens utleiedel. Sikrede skulle bidra i arbeidet med råteskadene, bl.a. med omfattende rivearbeid. Huseier avsluttet oppdraget i februar 2019 og reklamerte over fuktskader og flere andre forhold. Saken ble klaget inn for forliksrådet som innstilte saken. Huseier krevde prisavslag og erstatning for mangelfulle arbeider utført av sikrede, samt for skader som følge av overfakturering, kostnader ved lånefinansiering og bruk av sakkyndige. Sikrede ble i tingretten dømt til å betale huseier kr 1 159 005. Kravet ble etter dette meldt til selskapet under sikredes ansvarsforsikring. Den 29.9.21 avslo selskapet kravet under henvisning til at kostnadene knyttet seg direkte til feil i forbindelse med leveranse/kontrakt. Sikrede anførte at kravet måtte dekkes under ansvarsforsikringen og at unntaket om kontraktsansvar var i strid med forsikringsavtaleloven, samt med sentrale prinsipper i forsikringsavtaleretten. Videre anførte sikrede at selskapet ikke hadde informert om begrensninger ved tidspunkt for avtaleinngåelse. Nemnda kom til at sikredes krav ikke var dekningsmessig under ansvarsforsikringen, samt at selskapet ikke hadde brutt fal. § 2-1.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 1 029 005

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning fremsatt under sikredes ansvarsforsikring.

Sikrede har tegnet ansvarsforsikring hos selskapet for sin virksomhet som håndverker:

8.1 ANSVARSFORSIKRINGEN OMFATTER

8.1.1 Sikredes rettslige erstatningsansvar for skade, se pkt. 8.1.2, som konstateres av denne eller skadelidte i forsikringstiden og som er voldt under utøvelse av den virksomhet som er angitt i forsikringsbeviset, herunder ansvar som eier eller bruker av fast eiendom som benyttes i virksomheten. Skaden blir å henføre til den forsikringsavtale som gjaldt da skaden først ble konstatert.

(...)

8.1.2 Med skade forstås personskade eller tingskade:

- Personskade anses inntruffet når en person skades, påføres sykdom eller dør.
- Tingskade anses inntruffet når løseøre (herunder dyr) eller fast eiendom skades eller går tapt på annen måte, eller når elektronisk lagret informasjon forvanskes eller går tapt på annen måte.

Økonomisk tap som følge av en erstatningsmessig skade regnes som en del av denne, også når den erstatningsmessige skade ikke overstiger egenandelen.

(...)

8.2 HVILKE BEGRENSNINGER SOM GJELDER

Uten særskilt avtale omfatter forsikringen ikke ansvar:

8.2.1 for utgifter/omkostninger knyttet til å oppfylle sikredes avtalte ytelse, leveranse, arbeid, entreprise e.l. (nedenfor kalt forpliktelse), herunder

- for skade på sikredes forpliktelse når skaden inntreffer før overlevering eller skyldes feil eller mangel som forelå ved overleveringen
- for skade som skyldes at sikredes forpliktelse er forsinket eller uteblitt
- for omgjøring av sikredes forpliktelse. Verdien av sikredes opprinnelige forpliktelse regnes alltid for omgjøring.

8.2.2 for skade på ting som sikrede har til

- salg, utleie, transport, fremvisning, demonstrasjon o.l.
- leie, lån, bruk eller i sin besittelse.

8.2.3 som sikrede har påtatt seg å bære og som går ut over det som følger av alminnelige rettsregler, det vil si ethvert ansvar som alene bygger på garanti, kontrakt, løfte, tilsagn eller annen avtale inngått før eller etter skaden er konstatert. Forsikringen omfatter likevel sikredes ansvar for skade påført tredjemann i henhold til bestemmelser om regulering av erstatningsansvar i standardkontrakter som er utarbeidet i fellesskap av partenes bransjeorganisasjoner.

Våren 2018 fikk sikrede i oppdrag å ombygge en utleiedel av en bolig. Arbeidene omfattet lydisolering, utvidelse av innvendig inngangsparti og oppføring av bad. I forbindelse med arbeidet ble det oppdaget råteskader i boligens utleiedel. Sikredes oppdrag ble utvidet til å omfatte utbedring av råteskadene. Etter hvert ble det oppdaget mer omfattende råteskader i boligen, bl.a. i takkonstruksjoner, bærekonstruksjoner og vegger. Det ble avtalt at sikrede bl.a. skulle utføre et omfattende rivearbeid. Rivearbeidene utløste søknadsplikt til kommunen i juni/juli 2018. Arbeidene ble imidlertid ikke omsøkt da. Arbeidene på boligen fortsatte utover høsten 2018 og i starten av 2019.

Huseier avsluttet oppdraget i februar 2019. Huseier reklamerte over fuktskader og flere andre forhold. Saken ble klaget inn for Forliksrådet som innstilte saken.

Huseier krevde prisavslag og erstatning for mangelfulle arbeider utført av sikrede, samt for skader som følge av overfakturering, kostnader ved lånefinansiering og bruk av sakkyndige. Sikrede ble i dom av 16.6.21 dømt til å betale huseier kr 1 159 005. Retten konkluderte med at huseier hadde krav på erstatning med kr 900 000 for utbedringskostnader i forbindelse med utførte snekkerarbeider, kr 30 000 for merkostnader ved bistand til byggesøknad, kr 99 005 for kostnader til sakkyndige samt kr 130 000 for skader som følge av vannlekkasje.

Sikrede har forklart at de ikke har økonomiske ressurser til å innbetale det idømte erstatningsbeløpet. Kravet ble etter dette meldt til selskapet under ansvarsforsikringen til sikrede.

Den 29.9.21 avslo selskapet å dekke utbedringskostnadene på kr 900 000, men erkjente ansvar for skade som følge av vannlekkasje. Alle andre krav ble avslått. Begrunnelsen fra selskapet var at kostnadene knyttet seg direkte til "feil" i forbindelse med leveranse/kontrakt:

Slik vi forstår forholdet er beløpet på kr 900 000 knyttet direkte til deres feil i forbindelse med leveranse / kontrakt.

Det samme gjelder for kostandene på kr 30 000 og 99 005 som er utløst av feil leveransen.

Derimot er kostandene på kr 130 000 i forbindelse med vannskaden omfattet med gjeldene egenandel på kr 25 000.

Dette gir en erstatningsutbetaling på kr 105 000.

Det er opplyst at skadelidte ikke har mottatt noen utbetaling etter ifølge dommen. Vi tar kontakt med skadelidtes advokat for avtale hvor beløpet skal betales til. Dere blir kopiert på eposten til skadelidtes adv.

(...)

Saken vil deretter bli avsluttet.

Den 28.10.21 klaget sikrede saken inn for Finansklagenemnda.

Sikrede krever dekning under ansvarsforsikringen og anfører at det ikke foreligger rettslig grunnlag i verken forsikringsavtaleloven eller forsikringsvilkårene for å avslå slik dekning. Sikrede er idømt erstatningsansvar for skade oppstått under utføring av håndverkertjenester. Skaden er således omfattet av forsikringsvilkårene i kapittel 8.1. Den generelle ansvarsbegrensningen som fremgår av forsikringsvilkårenes pkt. 8.2.1. er i strid med forsikringsavtaleloven § 4-9, samt i strid med sentrale prinsipper i forsikringsavtaleretten. At sikrede skal ha full erstatning selv om han kan bebreides for å ha forårsaket forsikringstilfellet, har lenge vært et sentralt prinsipp i forsikringsavtaleretten. Rettspraksis frem til vedtakelse av forsikringsavtaleloven viser at domstolene har lagt stor vekt på dette prinsippet. Prinsippet er videreført i fal. § 4-9. Det vises også til NOU 1987:24 s. 88.

Det idømte erstatningskravet vil omfattes av forsikringsvilkårenes pkt. 8.3 som regulerer produktansvar. I likhet med pkt. 8.2.1 fremstår pkt. 8.3.2.3 som en generell ansvarsbegrensning i strid med fal. § 4-9. Det fremgår ikke av forsikringsbeviset at produktansvar *ikke* er omfattet av ansvarsforsikringen. Det er ikke entydig for forsikringstaker i forbindelse med tegning av forsikring at ansvarsforsikringen ikke omfatter produktansvar all den tid dette ikke uttrykkelig fremgår av forsikringsbevisets.

Det fremgår av NS 8406 pkt. 9 andre ledd at entreprenøren er forpliktet til å ha ansvarsforsikring som dekker erstatningsansvar for skade som er påført i forbindelse med kontraktsarbeidet. All den tid forsikringen skal være i overensstemmelse med kravene til ansvarsforsikring i NS 8406 pkt. 9, må det innebære at sikrede har forsikringsdekning for det idømte kravet i sin helhet. Forsikringen skal være i overensstemmelse med kravene i NS 8405.

Idømt erstatningsansvar som følge av uaktsomme feil og mangler ved utførelse av arbeid ligger i kjernen av hva en entreprenør har behov for å beskytte seg mot gjennom ansvarsforsikring. Sikrede har uten videre antatt at dette var inkludert i ansvarsforsikringen, særlig da selskapet ikke har informert sikrede om det motsatte ved tegning av forsikring, jf. fal. § 2-1, første ledd annet punktum. Sikrede anfører til slutt at selskapet har misligholdt sin opplysningsplikt etter fal. § 2-1 fordi forsikringstilfellet ikke er vurdert etter forsikringsvilkårenes pkt. 9 om formuesansvar.

I krav om nemnd opprettholder sikrede tidligere anførsler og viser til at det fremgår av forsikringsbeviset at forsikringen er i tråd med krav til ansvarsforsikring i NS 8405, 8406, 8407 og 8415. Det er ikke stilt vilkår for forsikringsdekning at avtaler mellom sikrede og hans oppdragsgiver/byggherre skal være inngått i tråd med noen av de nevnte standardene. Det kan derfor heller ikke stilles vilkår om dette i vurderingen av om sikrede har krav på dekning under ansvarsforsikringen. Eventuell tvil om forståelsen av forsikringsbeviset må dessuten komme sikrede til gode. Dersom forsikringen ikke dekker sikredes idømte erstatningsansvar, er det sikredes oppfatning at forsikringsselskapet har brutt sin informasjons- og opplysningsplikt i forbindelse med avtaleinngåelsen.

Selskapet avviser krav om dekning og anfører at sikrede har tegnet en håndverksforsikring med ansvarsdekning som ikke omfatter kontraktsforpliktelse. Kravet er kostander for huseier forbundet med mangler/feil i forbindelse med sikredes egen kontraktsforpliktelse og som faller utenfor forsikringsdekningen, jf. 8.2.1. Unntatt fra dette er tilkjent erstatning for tingskaden. Videre skal det bemerkes at skader i forbindelse med kontraktsforpliktelsen også er unntatt etter vilkårenes pkt. 8.2.2.

Når sikrede henviser til produktansvar, vil selskapet bemerke at sikrede ikke har tegnet slik ansvarsforsikring, se forsikringsbevisets dekningsomfang.

Sikrede hevder at kravet også skulle vært vurdert under vilkårenes pkt. 9 om formuesansvar. Det gjøres oppmerksom på at vilkårsdokumentet som sikrede har vedlagt (Forsikringsvilkår Håndverker gjeldende fra 1.7.21) til klagen, ikke var gjeldende på ansvarstidspunktet og var heller ikke tilgjengelig som produkt for håndverkere på angjeldende tidspunktet. Formuesansvar var ikke i dekningsområde for den aktuelle avtalen.

Når det gjelder påstått brudd på opplysningsplikten, kan selskapet vanskelig se at den er overtrådt i denne sak. Det foreligger ikke noen generell plikt for forsikringsselskapet til å opplyse om alle former for forsikring. Det er så vidt selskapet kan se ikke blitt dokumentert at "Forenklet norsk bygge- og anleggskontrakt" (NS 8406) er benyttet mellom sikrede og byggherre, men forsikringsbeviset setter imidlertid ikke dette som betingelse når det opplyses at den aktuelle forsikringen er i overensstemmelse med kravene til ansvarsforsikring i NS 8406 pkt. 9.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for å dekke kr 900 000 knyttet til utbedringskostnader, kr 99 005 for kostnader til sakkyndig og kr 30 000 for kostnader i forbindelse med byggesøknad, herunder om selskapet har brutt fal. § 2-1.

Sikrede har tegnet en såkalt "håndverksforsikring", som ifølge forsikringsbeviset utstedt 1.2.19 blant annet omfatter en ansvarsdekning. Ifølge forsikringsvilkårene gjeldende fra 1.5.18 pkt. 8.1.1 omfatter dekningen sikredes rettslige erstatningsansvar for skade.

Forsikringen har unntak for:

- 8.2.1 for utgifter/omkostninger knyttet til å oppfylle sikredes avtalte ytelse, leveranse, arbeid, entreprise e.l. (nedenfor kalt forpliktelse), herunder
 - for skade på sikredes forpliktelse når skaden inntreffer før overlevering eller skyldes feil eller mangel som forelå ved overleveringen
 - for skade som skyldes at sikredes forpliktelse er forsinket eller uteblitt
 - for omgjøring av sikredes forpliktelse. Verdien av sikredes opprinnelige forpliktelse regnes alltid for omgjøring.

Sikrede har anført at pkt. 8.2.1 ikke kommer til anvendelse fordi punktet er i strid med forsikringsavtalelovens § 4-9, samt i strid med sentrale prinsipper i forsikringsavtaleretten. Sikrede synes å anføre at selskapet kun kan avslå dekning dersom sikrede har utvist forsett etter fal. § 4-9.

Nemnda kan ikke se at fal. § 4-9 er relevant i denne sammenhengen. Fal. § 4-9 gjelder sikredes omsorgsplikter og gir regler om avkortning i de tilfeller sikrede uaktsomt eller forsettlig fremkaller forsikringstilfellet. Unntaket for kontraktsansvaret er derimot en del av forsikringens objektive dekningsfelt og regulerer hva slags type ansvar forsikringen omfatter. Dette er i utgangspunktet to helt forskjellige problemstillinger. Nemnda kan heller ikke se at pkt. 8.2.1 er i strid med sentrale prinsipper innenfor forsikringsretten, eller at punktet inneholder subjektive elementer som medfører at det skulle vært regulert som en sikkerhetsklausul, jf. fal. § 4-8. Unntak for kontraktsforpliktelser er en vanlig begrensning i dekningsfeltet ansvarsforsikringer.

Nemnda forstår det slik at kravet fra huseier i den foreliggende saken knytter seg til utbedring av feil og mangler ved den avtalte leveransen fra sikrede. Kr 900 000 knytter seg direkte til utbedringer, mens det resterende kravet knytter seg til kostnader til sakkyndig og byggesøknad. Sikrede har ikke bestridt at erstatningskravet er en følge av mangler/feil ved sikredes leveranse. Dette synes også å være lagt til grunn i dommen avsagt 16.6.21. Nemnda mener kravet på kr 900 000 dreier seg om "omgjøring av sikredes forpliktelse" og derfor er unntatt. Kostnader til sakkyndig må sees som aksessoriske kostnader til omgjøringskravet og er i så fall heller ikke

dekket. Kostnader til byggesøknad må regnes som en del av sikredes opprinnelige kontraktsytelse, jf. innledningen til vilkåret.

Sikrede viser til forsikringsbeviset hvor det fremgår at "Forsikringen er overensstemmende med kravene til ansvarsforsikring i NS 8405 pkt. 10.5, NS 8406 pkt. 9, NS 8407 pkt. 8 og NS 8415 pkt. 10.2". Det følger ikke av NS 8406 pkt. 9 at entreprenøren er forpliktet til å ha ansvarsforsikring som dekker erstatningsansvar for selve kontraktsarbeidet. Det er heller ikke dokumentert at det ble avtalt at noen av de ovennevnte standardene skulle være gjeldende for avtalen inngått mellom sikrede og huseier.

Sikrede har anført at kravet må dekkes under produktansvarsforsikringen. Det er enighet om at sikrede ikke hadde tegnet produktansvarsforsikring på tidspunktet skaden skjedde. Sikrede har imidlertid vist til at han på bakgrunn av forsikringsvilkårenes oppbygging trodde at dekningen også omfattet produktansvar.

Forsikringsbeviset angir hvilke dekninger forsikringen omfatter. Produktansvar er ikke nevnt, og det er derfor ikke avtalt at slik dekning skal gjelde. Selv om produktansvar er plassert under vilkårsoverskriften "Ansvar", mener nemnda at det klart fremgår at dette er to ulike ansvarsdekninger. Sikrede har altså ikke krav på dekning under produktansvarsforsikringen.

Produktansvarsforsikringen ville uansett ikke dekket kravet fra sikrede, og selskapet kan derfor ikke holdes ansvarlig for ikke å ha opplyst særskilt om at slik dekning ikke var tegnet. Forsikringen gjelder for erstatningsansvar som skyldes egenskaper ved leverte produkter. Tjenester faller utenfor denne dekningen.

Sikrede har anført at kravet må dekkes under formueskadeforsikringen. Det fremgår verken av forsikringsbeviset eller vilkårene at sikrede hadde slik dekning på tidspunktet skaden skjedde. Selskapet har informert om at dette produktet heller ikke var tilgjengelig for håndverkere på tegningstidspunktet. Det er heller ikke dokumentert at en slik forsikring ville dekke sikredes krav.

Sikrede har anført at selskapet må bli ansvarlig for å dekke kravet som følge av at selskapet har brutt informasjonsplikten i fal. § 2-1. Sikrede har vist til at han ikke ble informert om at det var gjort unntak under ansvarsforsikringen for kontraktsansvar. Sikrede har uten videre antatt at dette var inkludert, siden selskapet ikke har informert sikrede om det motsatte ved tegning av forsikring, jf. fal. § 2-1, første ledd annet punktum. Sikrede la til grunn at hans faktiske utførelse av håndverkertjenester var dekket av forsikringen. Dette er i samsvar med en alminnelig tolkning og oppfatning av hva en ansvarsforsikring for en entreprenør omfatter, jf. også NS 8406.

Det følger av fal. § 2-1 at selskapet må informere om vesentlige begrensninger i dekningen i forhold til hva sikrede med rimelighet kunne forvente. Det er sikrede som har bevisbyrden for at selskapet har brutt informasjonsplikten, jf. FinKN 2019-479. Unntaket for kontraktsansvar er helt vanlig i ansvarsforsikring for næringsdrivende og kan i utgangspunktet ikke regnes som en "vesentlig begrensning". Spørsmålet blir da om sikrede "med rimelighet kunne forvente" at slikt ansvar var dekket. Det er ikke fremlagt informasjon fra tegningen av forsikringen som tilsier at sikrede ga uttrykk for en forventning om slik dekning, og kommunikasjonen mellom partene er heller ikke belyst. Det er derfor ikke grunnlag for å si at selskapet burde gitt informasjon om unntaket for kontraktsansvar.

En anførsel om brudd på opplysningsplikt knyttet til produktansvar eller formuesskade kan ikke føre frem fordi det ikke er dokumentert at disse forsikringene ville omfattet det aktuelle tapet og dermed heller ikke at sikrede har lidd noe økonomisk tap.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).